

In Nomine Domini Amen.
Ad Memoriam Rei Sempiternam.

Inwentarz rzeczy ruchomych i nieruchomych tudzież budowisk wszelkich po śmierci Jegomości Pana Wawrzyńca Jaźwińskiego pozostałych, przez Jejmość Panią Teresę z Tymińskich tegoż niegdy Jegomości Pana Jaźwińskiego żonę, pozostałą wdowę w dobrach Sienicy-Daćbogach, dnia 15 miesiąca stycznia Roku Pańskiego 1777 spisany, zaoblatowany przez nią 13 marca 1777 r. w księdze grodzkiej nurskiej, seria relacje, oblaty, sygn. 47, na kartach 616-617v, przepisany przez Marcina Radziszewskiego w 2019 r.

1. Budynek drzewiany [drewniany] stary, spróchniały, do którego sieni wchodząc z podwórza – drzwi na biegunach drewnianych z zaporą drewnianą. Z sieni idąc do izby – drzwi na zawiasach żelaznych ze skobelkiem żelaznym i zaporką drewnianą. W tejże izbie okien, pieca i komina nie masz. Z której wchodząc do komory, drzwi także na zawiasach żelaznych z żelaznym skobelkiem. W tejże komorze i izbie, ściany i pułap dziurawe mającej, nikt nie mieszka, tylko jak za nieboszczyka męża, tak i teraz bydło i świnie stoją. Na pośrodku sieni kuchnia na stolcu¹. Na niej dymnik na wierzch wywiedziony, gliną wewnątrz i zewnątrz wylepiony. Za kuchnią zaś izdebka, do której wchodząc – drzwi na biegunach drewnianych ze skobelkiem i haczykiem żelaznymi, w której izdebce okno jedno, dwóch szyb w sobie niemające. Stolik mały okrągły, stolarską modą robiony. Przy oknie ława, komin i piec nieduży z kamieni i gliny zrobiony. Łóżko prostej roboty. Żarny w kadłubie. Kamienie na wrzecionie i paprzycy² żelaznych. Pułap z tarcic³. Szafka nieduża nad ławą. Na którym budynku dach stary, spróchniały i zgniły. Poszycie niewartujące, tylko nad izdebką tego roku po śmierci męża reparowane .

2. Budynek nowy drugi alias tylko zdrąb [zrąb] z sieni, komorą, izbą i izdebką, bez żadnych drzwi. Na sieni [i] izdebce opasków i balków [belek?] nie masz, tylko na izbie i komorze bez pułapu będących, na których leży trzy pary krokiew związanych.

3. Stodół dwie niedawno zbudowanych, dobrych. Jedna od zachodu słońca z dwiema zasiekami⁴ i klepiskiem. Wierzaje [wierzeje] u niej z tarcic, ze skobelkiem i haczykiem żelaznymi do zamykania. Druga stodoła od wschodu słońca o jednym zasieku z klepiskiem. Do pierwszej przybudowana wierzeja z tarcic ze skobelkiem i haczykiem żelaznymi do zamykania. Na tych stodołach, pod jednym dachem stojących, poszycie dobre. Przed stodołami zaś spichlerz drewniany z wystawą⁵ popsutą, już walącą się, u którego drzwi na zawiasach żelaznych ze skoblem i

¹ Stolec – podpora, podwalina, fundament.

² Paprzyca – poziome żalazo pod kamieniem młyńskim, w którym obraca się pionowy żelazny czop, stanowiący oś kamienia.

³ Tarcica – materiał drzewny otrzymywany przez podzielenie okrągłaków równolegle do ich osi podłużnych.

⁴ Zasiek – miejsce w stodole, gdzie się składa zżęte zboże.

⁵ Wystawa – tu: część budynku wysunięta ku przodowi, facjata, ganek weranda.

hakami żelaznymi, i z zaporą drewnianą. W spichlerzu podłoga i pułap z tarcic. Przy jednej stronie zagrodów trzy po dwa dyliki⁶ mających. Na tym spichlerzu poszycie stare, reparacyi potrzebujące.

4. Tarcic do budynku nowego na pułap zostało się siedemnaście, z których dwie wyszło na trumnę dla ciała nieboszczyńskiego. Także łąty do budynku, przygotowane na ogrodzenie ogrodu, obróciły się.

5. Około tych budowisk, podwórza i ogrodów - płoty częścią stare z żerdzi spróchniałych, częścią nowe z łątów podartych stoją, częścią też żadnego płotu nie znajduje się.

6. Inwentarza rogatego i nierogatego pozostało: wołów para jedna, krów trzy, z których dwie z cielętami, trzecia jałowa. Nieuczków⁷ wypustków dwa, koń jeden, owiec starych dwie, świni czworo, to jest większych dwoje – wieprz i świnia, a małych prosiaków półroczniaków dwoje. Gęsi pięcioro, kur dwanaścioro. Z tego inwentarza według testamentalnej dyspozycji nieboszczykowskiej krowę jedną oddałam na obrządzenie i pochowanie ciała niegdy męża mego do kościoła parochialnego [parafialnego] czyżewskiego. Nieuczka dwie lat mającego i drugiego małego pod krową będącego, sprzedałam na wypłacenie myta czeladzi i na różny inny expens⁸ gospodarski. Wieprza zaś ukarmiło się na gospodarską potrzebę.

7. Zboża młóconego w ziarnie zostało się, to jest żyta mogło być korcy trzy starej miary czyżewskiej lub mniej, owsa zaś było korzec jeden, jęczmienia półtrzeci⁹ ćwierci, gryki korzec jeden, grochu ćwierci trzy, pszenicy półtrzeci ćwierci, z której posiałam na wiosnę półtorej ćwierci – i ta nie urodziła się.

8. Statki gospodarskie pozostały: wóz jeden stary nic niewartujący, piasty¹⁰ u kół powymietane, osie bez poduszków, chomąt stary z parcianemi uzdami [uzdami] i wasąg¹¹ popsuty. Socha jedna z jarzmem¹² i sośnikami¹³ zdartemi. Brona jedna stara. Lada¹⁴ z rzezakiem¹⁵ i żeleźcem¹⁶. Kosa jedna z pierzcieniem [pierścieniem], babka¹⁷ i młotek do klepania kosy. Siekier dwie – jedna większa, druga mniejsza. Nóż ostry, sierpów [sierpów] trzy – dwa dobrych, jeden złamany, z którego nóż kazało się zrobić. Świderek jeden odkładniczny. Siekaczka, rurki blaszane do robienia świec. Tartków dwie – jedna blaszana, druga drewniana. Kłodów trzyćwierciowych na kwaśninę dwie, trzecia do potaczania chust. Dzieża¹⁸, wiadro i skopek¹⁹. Kopańków²⁰

⁶ Dyl – pień drzewny, bal; pień drzewny przepiłowany wzdłuż, belka.

⁷ Nieuk – młody wół, który jeszcze nie chodził w jarzmie.

⁸ Expens – wydatek, koszt.

⁹ Półtrzeci = dwa i pół.

¹⁰ Piasta – część środkowa koła wozu.

¹¹ Wasąg – umocowany na osiach kosz stanowiący wewnątrz bryczki, wozu itp.

¹² Jarzmo – drewniany zaprzęg zakładany na kark lub rogi i czoło wołów.

¹³ Sośnik, sosznik – część sochy służąca do spulchniania roli.

¹⁴ Lada – drewniana skrzynia, w którą się kładzie słomę przeznaczoną do pocięcia na sieczkę; w niektórych okolicach także: cała sieczkarnia.

¹⁵ Rzezak – rodzaj specjalnego ostrza w sieczkarni, pługu lub innych gospodarczych narzędziach mechanicznych.

¹⁶ Żeleźce – kawałek żelaza, pręt żelazny, przedmiot z żelaza.

¹⁷ Babka – małe kowadełko służące do klepania kosy.

¹⁸ Dzieża – duże drewniane naczynie okrągłe do rozczyniania ciasta na chleb.

¹⁹ Skopek – naczynie drewniane w kształcie wiaderka z jednym uchem, używane najczęściej przy dojeniu.

²⁰ Kopańka, kopanka – niecka do zaczyniania i wyrabiania ciasta.

trzy. Tok²¹ w spichlerzu, sito i przetak²². Skrzynia jedna z zamkiem wewnętrznym. Bańków słomianych małych dwie, trzecia większa bez dna. Okno od starego budynku bez szyby jednej.

9. Odzienia po nieboszczyku pozostało: żupan stary sukna kupczego, opończa farbowana swej roboty. Kozuch stary, czapka, pas dziany, spodnie swej roboty stare i buty. Z którego odzienia żupan i kozuch kazało się przerobić dla Maciusia, pasierba mego. Pas i czapkę temuż oddałam do chodzenia. Buty i spodnie oddało się dziadowi. Opończa jest. Item odzienia pierwszej żony męża mego, tenże niegdy mąż mój zostawił po sobie spódnic dwie, jedna kamletowa²³ zielona, druga różowa. Kamizelków trzy: dwie kamletowych, trzecia kitajkowa²⁴ jasna. Futerko kamletowe stare, pieskami podszyte. Fartuch płótna kramnego stary. Duet²⁵ examitny [aksamitny], kornet²⁶ stary, chustek duże starych. Pierzyna jedna i poduszek cztery, piąta przy juramencie²⁷ przypomniona.

Który inwentarz jako rzetelnie, nic nie tając ani zostawując, jest spisany. Dla większego waloru i wagi jako nieumiejąca pisać – ręką trzymaną z położeniem znaku Krzyża Świętego podpisuję się.

Teresa z Tymińskich Jaźwińska ręką trzymaną kładę +

Krzysztof Sienicki przyjaciel proszony przy tym będący, ręką trzymaną kładę +

Bartłomiej Godlewski przy tym będący, ręką trzymaną kładę +

Bartłomiej Jaźwiński jako brat nieboszczyński przy tym będący, kładę +

Jakub Jaźwiński także brat przy tym będący, kładę +

Stefan Drewnowski BGN [burgrabia grodzki nurski] do spisania inwentarza proszony przyjaciel, własnoręcznie.

Objaśnienia do przypisów rzeczowych zaczerpnięte z: *Słownik języka polskiego*, red. W. Doroszewski, t. I-XI, Warszawa 1969 oraz *Słownik staropolski*, oprac. A. Krasnowolski, W. Niedźwiedzki, t. I-II, Warszawa 1920.

²¹ Tok – koryto z wyłobionego drewnianego kłoca.

²² Przetak – rodzaj sita z większymi otworami, służącego do oczyszczania ziarna.

²³ Kamletowa, tj. wykonana z kamlotu – cienkiej, ostrej tkaniny z wełny czesankowej o splocie płóciennym.

²⁴ Kitajkowa, tj. wykonana z kitajki – gładkiej tkaniny bawełnianej lub jedwabnej.

²⁵ Duet – ubiór kobiecy na głowę, kapturek.

²⁶ Kornet – rodzaj damskiego nakrycia głowy, czepiec.

²⁷ Jurament (łac. iuramentum) – przysięga. W tym przypadku powyższy inwentarz spisany pod przysięgą.